

ENERGI- OCH KLIMAT- POLITISKT MANIFEST

ANTAGET VID RIKSMÖTET
2024 I UPPSALA

FÖRFATTAT AV:

DESTINY LINDGREN

BENJAMIN JIANG

WILLIAM CRONEMYR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	1
2 KLIMAT	2
3 MILJÖ OCH EKONOMI	4
3.1 Marknadsekonomi - vägen till välstånd	4
3.2. Skatteväxling	5
3.3. Handel	5
4 ENERGI OCH SÄKERHET	6
4.1 Energiframställning	6
4.2 Energiforskningen	7
4.3 Skatter och ekonomiska styrmedel	7
5 EU OCH INTERNATIONELLT	8
6 KOMMUNIKATIONER & INFRASTRUKTUR	9
7 LIVSMEDEL	10
8 SKOGEN, JORDBRUK OCH DJURSKYDD	11
8.1 Skogen	11
8.2 Jordbruk	12
8.3 Biologisk mångfald	13
8.4 Djurskydd	14
9 SVENSKA VATTEN	16
9.1 Sjöar och vattendrag	16
9.2 Östersjön	16
9.3 Våra älvar	17

26 **1 INLEDNING**

27 Kristdemokratiska ungdomsförbundet (KDU) menar att människor har en fri vilja, en förmåga
28 att agera ansvarsfullt, förnuftigt och att vi kan skilja mellan rätt och fel. Det gör människan till en
29 moralisk varelse som bär ansvar för sig själv och för sina handlingar. Detta ger människan en
30 särställning i den naturliga ordningen. Vi kristdemokrater hävdar därför människans särställning i
31 förhållande till djur på det sätt att vi betraktar människan som förvaltare av jordens resurser.

32 Vi människor har rätt att bruka jordens resurser, men vi har också ett ansvar att förvalta dem för
33 framtiden. Vi kristdemokrater betraktar nämligen människan som en länk mellan tidigare och
34 kommande generationer där vår generation har ett ansvar att vårda och förvalta det arv vi fått
35 innan det överlämnas till våra barn och barnbarn. Vårt arv består av vår miljö och våra
36 naturresurser, men också av ekonomiska resurser, kulturella värden och mänskliga värden i form
37 av traditioner, normer och värderingar. Vi människor ska använda vår moraliska förmåga för att
38 förvalta allt detta, och den principen kallar vi förvaltarstanken.

39 KDU vill påverka politiken på ett sådant sätt att vi får ett hållbart samhälle. Att förbruka ändliga
40 resurser som olja på bekostnad av kommande generationer, utan att samtidigt satsa på förnybara
41 alternativ, är inte att ta ansvar. Förvaltarstanken förpliktigar oss till förvaltarskap om vår
42 gemensamma miljö och vårt klimat. Med detta som grund har vi beslutat om detta energi- och
43 klimatpolitiska manifest.

44 2 KLIMAT

45 Växthuseffekten är en naturlig process som påverkar balansen mellan inkommande solstrålning
46 och utgående värmestrålning, det är först när denna blivit förstärkt av människor som det blivit
47 onaturligt. Utsläppen som når atmosfären hindrar den utgående värmestrålningen och medför att
48 återstrålningen till jorden ökar vilket leder till att temperaturen höjs. De senaste 200 åren har man
49 kunnat notera en ökning av atmosfärens innehåll av koldioxid och metangas till följd av
50 förbränning av fossila bränslen och boskapshållning. Av detta påverkas en rad naturliga
51 processer såsom nederbörd, minskning av istäcket i Arktis, och en stigande havsnivå.

52 Sverige måste som självständigt land ha en egen strategi för hur man ska leva och verka
53 miljövänligt. Det måste finnas överkomliga nationella mål för minskningar av koldioxidutsläpp,
54 genom bland annat satsningar på alternativ teknik och forskning kring hållbar energiproduktion.
55 På detta sätt kan vi öka pressen på att även andra länder ändrar sina förhållningssätt och lagar i
56 enlighet med viktiga miljömål. Kyotoprotokollet är en internationell miljööverenskommelse vars
57 huvudsyfte är att få ner den totala kvoten utsläpp, och tillåter dessutom en handel med
58 utsläppsrätter vilket KDU varmt välkomnar.

59 Politiska styrmedel för miljön ska utgå ifrån utsläppen och miljöpåverkan. Exempelvis var
60 flygskatten dåligt utformad då den fokuserade på transportmedlet i sig och inte på de faktiska
61 utsläppen. Detta skapar inte förutsättningar och incitament för teknikutveckling och innovation
62 utan innebär en straffskatt på resandet och inte på utsläppen orsakade av resandet.

63 Utsläppen av växthusgaser ökar idag mest i de länder som genomgått en snabb industrialisering,
64 och en stor del av ökningen beror på att man i dessa länder inte har tillgång till den renaste och
65 modernaste tekniken som finns tillgänglig i de rikaste industriländerna. En viktig del i
66 miljöarbetet är därför att hjälpa utvecklingsländer ur sin fattigdom genom sund
67 marknadsekonomi, så att deras samhällen kan byggas upp på ett mer miljövänligt sätt än vad som
68 tidigare gjorts på andra ställen.

69 Sverige är ett litet men föredömligt land som måste vara aktiva på det internationella planet för
70 att få med de länder som ännu inte avgett löften rörande att sänka utsläppen av växthusgaser.
71 Eftersom klimatproblematiken är global bör miljöfrågor internationellt behandlas genom
72 effektiva överenskommelser, inkluderande stora nationer som USA och Kina som idag står
73 utanför en rad beslut. Koldioxidutsläppen är ojämnt fördelade mellan olika länder, och räknat
74 per capita släpper de fattiga länderna bara ut en bråkdel så mycket koldioxid som de rika
75 länderna. De senare bär alltså ett större ansvar för att begränsa utsläppen. Den rika världen måste
76 också minska sin miljöbelastning av moraliska skäl – det går inte att ställa krav på andra utan att
77 själv leva upp till dem.

78 Principen att förorenaren betalar är bra och går att applicera på flera områden, detta måste dock
79 ske på ett sådant sätt att det inte slår orimligt hårt mot individer. Till exempel är många familjer
80 beroende av att kunna använda bilen i sin vardag, och många människor behöver pendla till och
81 från jobben till följd av en underutvecklad kollektivtrafik. Därför är det orimligt att höja skatten
82 på bensen, men fullt rimligt att på andra sätt göra vägtrafiken mer miljövänlig. Följden av detta
83 blir att den mest energieffektiva och minst nedsmutsande trafiken gynnas. Inom ramen för
84 beslutsfattande i de aktuella frågorna bör klimatpolitiken utformas utifrån en avvägning mellan
85 rättvisa, kostnadseffektivitet, och klimatfokus. Vad som krävs är ett holistiskt och pragmatiskt
86 tillvägagångssätt vad gäller utformning av framtidens klimatpolitik.

87 **KDU vill:**

- 88 ● Fasa ut de fossila bränslena i såväl energiproduktionen som i transportsektorn
- 89 ● Att utsläppen av växthusgaser minskar allt eftersom tekniken på området avancerar
- 90 ● Att Sverige arbetar för att sänka utsläppen på ett kostnadseffektivt sätt

91 **3 MILJÖ OCH EKONOMI**

92 **3.1 Marknadsekonomi - vägen till välstånd**

93 För att kunna skapa ett hållbart samhälle, såväl nationellt som internationellt, är en fri
94 marknadsekonomi nödvändig. Frihandel och god ekonomisk tillväxt är faktorer som är
95 avgörande, inte minst i de fattigaste länderna.

96 En av huvudorsakerna till miljöförstörelsen är att naturresurserna ofta är så kallad allmän
97 egendom, allmänt tillgängliga resurser som saknar ägare. Exempel på sådana tillgångar är ren luft
98 och rent vatten. Risker för överutnyttjande av en sådan resurs är överhängande. Olika
99 marknadslösningar som prissätter allmän egendom kan effektivt pressa ned utsläpp av farliga
100 ämnen både genom kostnaden utsläppen genererar och genom att driva på effektivisering och
101 teknikutveckling. En grundbult i miljöpolitiken måste därför vara att göra miljöskadlig
102 verksamhet åtkomlig för marknadsmekanismerna. Kostnaderna för de som förorenar miljön
103 måste motsvara vad det kostar att sanera de skador som uppkommit och åtgärda den åverkan
104 man gjort på miljön. En miljövänslig ekonomi tar hänsyn till dessa kostnader genom skatter och
105 avgifter på miljöfarlig verksamhet men framför allt genom globala system med äganderätter för
106 gemensamma tillgångar. Idag finns olika kvotsystem inom ett antal områden, bland annat
107 fiskerätter och utsläppsätter. Att genom ett äganderättssystem låta priset på utnyttjande av
108 allmänna tillgångar eller miljöskadliga verksamheter återspegla dess verkliga kostnader blir det
109 mer fördelaktigt för producenter att producera miljövänsligt eftersom kostnaden för producenten
110 sjunker. Fördelen är också uppenbar för konsumenten då den miljöfarliga produkten blir allt
111 dyrare medan det omvända gäller den miljövänsliga produkten. Grunden för en miljövänslig
112 ekonomi är alltså att den vars verksamhet skapar miljökostnader också betalar för sig.

113 Det är dock viktigt att utforma skattesystemen så att de inte orimligt hårt slår mot den enskilde,
114 särskilt inte i de fall där miljövinsten inte är stor. Ett exempel på detta är skatten på drivmedel
115 som idag är alltför hög och står för en väsentlig del av många hushållsutgifter. Detta utan att
116 skattenivån i någon större mån förändrar förbrukningen, eftersom en stor del av alla resor med
117 bil genomförs när andra alternativ inte finns eller är praktiskt svår genomförda. Det område som
118 borde satsas på är i stället att minska företagets transporter via lastbilar, bland annat genom en
119 utbyggnad av järnvägsnätet. Genom en utbyggnad av järnvägsnätet skulle även på sikt hushållens
120 biltransporter minska. Ett mer tillförlitligt järnvägsnät som fungerar oavsett väderlek och där
121 tågen kommer fram i tid kommer i högre grad än idag locka nya resenärer. Särskilt viktigt är det
122 att det finns snabba tågförbindelser och väl utbyggd kapacitet i de regioner och sträckor som har
123 mycket hög volym av transporter och resor.

124 För att komma åt de farliga utsläppen som sker vid transporter ser vi positivt på ett utvecklat
125 bonus-malus system bland annat vid nyförsäljning av bilar. Bilar som använder sig av tekniker
126 som genererar mycket små, eller inga utsläpp, ska premieras.

3.2. Skatteväxling

Skatten på arbete är för hög och skatten på miljöförstöring är för låg. Lägre skatter på arbete gör det mer attraktivt att anställa och är bra för svenska företag, inte enbart ur miljösynpunkt. Samtidigt bör skatten på miljöförstöring höjas; detta kallas grön skatteväxling. Det är dock viktigt att man inte generellt ökar skattetrycket på råvarupriser eller energianvändning, i stället ska just den verksamhet som är miljöförstörande beskattas hårdare. Den allrådande principen ska vara att miljövänlig aktivitet ska vara lågt beskattad medan miljöskadlig aktivitet ska vara högt beskattad. Viktigt att betona är att detta förutsätter ett holistiskt synsätt.

Skatteväxling innebär att näringslivet kommer att förändras, men det är en nödvändig förändring. Miljöfarlig verksamhet kommer miljöanpassas och miljövänlig produktion kommer gynnas. Vid denna omställning är det viktigt att de miljöfarliga produktionsmetoderna inte enbart flyttas till länder med mindre stränga miljöregler. Hårda miljökrav i Sverige behöver inte vara negativa för svensk industri. Tvärtom finns det mycket som tyder på att det kan leda till nya exportmöjligheter inom teknikutveckling för rening av utsläpp.

3.3. Handel

Internationell handel är positivt och ökar välbefindandet för alla parter om den sker fritt utan handelshinder. Grunden för en frodande handelspolitik är frihandel. Men enbart frihandel är ingen garant för att man uppnår miljövänlighet, även om marknadsekonomi och den ekonomiska utveckling som följer av handeln på sikt är det som skapar möjligheter och ny teknik för att kunna förbättra miljön. Exempelvis måste internationella transporter i så stor utsträckning som möjligt bära sina miljökostnader.

Inom de internationella organisationer som Sverige tillhör, framför allt EU och WTO, bör man verka för att stränga miljöregler inte ses som handelshinder. I stället bör man eftersträva en samsyn på miljöavgifter inom handel. Inom WTO bör man eftersträva att försiktighetsprincipen ses som ett övergripande mål i handelspolitiken samt att enhetliga miljöregler gäller för alla medlemmar.

KDU vill:

- Att det undersöks inom vilka ytterligare områden säljbara utsläppsrätter kan tillämpas.
- Verka för att antalet utsläppsrätter minskar.
- Att järnvägsnätet byggs ut av staten och privata aktörer, både vad gäller kapacitet och hastighet, särskilt i de tyngst trafikerade regionerna.
- Att det införs en grön skatteväxling, genom att höja skatten på miljöförstörande verksamhet och sänka skatten på arbete.
- Att man miljöanpassar WTO och EU:s inre marknad så de harmoniserar med nationella miljöinitiativ.
- Att övergripande mål i handelspolitiken bör utgå från försiktighetsprincipen.
- Att producenter och i förlängningen slutkonsumenter ska bära större del av kostnaden för miljöförstöringen från sin konsumtion.

4 ENERGI OCH SÄKERHET

Energiframställning är både ur miljö och säkerhetssynpunkt viktig. Behovet av energi ökar år för år, allt eftersom teknikutvecklingen går framåt. Allt jämt som energikonsumtionen ökar, ökar också risken för att energi kommer användas som ett säkerhetspolitiskt verktyg. Det finns redan idag exempel där tillgången till energiråvara har reglerats eller till och med stoppats, som ett påtryckningsmedel i politiska konflikter.

För att minska risken för detta behöver energimixen vara väl avvägd och råvaran för respektive energislag behöver ha leverantörer spridda över olika delar av världen. I detta är givetvis energiformer med litet eller inget behov av råvaror att föredra. Vatten, sol och kärnkraft är exempel på energislag som har litet eller inget behov av råvara och som således kan anses tämligen säkert även ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

Den energi som måste utvinnas, ska väljas enligt följande kriterier: uthållighet, renhet, tillgänglighet, kostnadseffektivitet och säkerhet.

Tillståndprocesser riskerar allt för ofta idag att vara flaskhalsar och bromsa viktiga projekt och investeringar. Dessa förfaranden behöver bli snabbare, effektivare och i vissa fall göras mer flexibla och vägas mot samhällsnyttan för att undvika att tolkas för snävt och slå mot viktiga insatser.

4.1 Energiframställning

Energisystemet är komplext och känsligt. En perfekt mix kräver god baskraft så som vatten- och kärnkraft och en blandning av förnyelsebara intermittenta kraftslag såsom solkraft och vindkraft som komplement. Svensk elproduktion har låga utsläpp och runt 98 procent är fossilfri.

En viktig faktor att ta hänsyn till är de föroreningar som uppstår i samband med energiframställningen. Vattenkraften och vindkraften ger små föroreningar jämfört med andra energislag. Dessa har dock problemet att de av många anses förstöra landskapsbilden och särskilt i fallet med vindkraft ger en produktion som är tämligen liten och oförutsägbar i förhållande till förbrukningen. När det gäller vattenkraften kan också nyckelbiotoper hotas och det finns risk för att olyckor eller sabotage kan få allvarliga konsekvenser. Kärnkraftens utmaningar rör slutförvar samt en liten risk för olyckor och sabotage. Denna energityp måste anses vara både ren och effektiv under korrekt regleringar och hantering. Viktigt är i detta fall att tillsynsmyndigheter har stora befogenheter för tillsyn och att säkerheten kring kraftverken kan upprätthållas.

4.2 Energiforskningen

De totala forskningsanslagen till energiforskning måste öka - efter folkomröstningen om kärnkraft 1980 satsades stora pengar på forskning under de första åren på 80-talet. Därefter har de statliga satsningarna kommit av sig. Det är fortfarande önskvärt att forska kring kärnkraften. Det förbud som fanns mot forskning inom kärnkraftsområdet lade under lång tid en hämsko på utvecklingen, och det är bra att den har upphävts så att denna forskning återigen kan ta fart. Ett ganska nytt område som kan bli långsiktigt viktigt att forska på är nya reaktorer eller uppdrifts- och fusionsanläggningar där man använder avfallet som bränsle och på detta sätt minskar slutförvaringstiden kraftigt samtidigt som processen genererar ytterligare energi ur råvaran.

Mycket pekar på att fusionstekniken med sina låga externa kostnader och effektiv teknik kan vara en viktig pusselbit i framtidens energiproduktion. Avfallet kräver inte heller den typ av slutförvar som fissionskraften kräver. För att detta ska kunna ske i praktiken behöver de politiska förutsättningarna bli bättre i såväl lagstiftning som i tillståndprocesser och anslag.

4.3 Skatter och ekonomiska styrmedel

Det ska inte finnas någon allmän skatt på energi. I stället ska föroreningarna beskattas direkt eftersom detta ger en tydligare miljöprofil på skatterna samtidigt som det inte i onödan slår mot de med de minsta ekonomiska resurserna. Skattereglerna på energiområdet måste vara begripliga och konsekventa. Det ska alltid löna sig att producera energi så miljövänligt som möjligt. Skattesystemet bör vara så långsiktigt som möjligt för att skapa förutsägbarhet för industrin.

KDU vill:

- att den svenska kärnkraften ska utvecklas, göras renare och kraftigt byggas ut.
- att prioritera forskningen på alternativa drivmedel och energiframställning.
- att fusion- och fissionskraft särskiljs i kärnkraftslagen.
- att Sverige ska ha en hållbar mix av olika energislag.
- att utsläppsrätterna ska vara gemensamma för hela EU med ett gemensamt tak.
- att stöd till utbyggnad av tank-, och laddningsstationer för tankning/laddning av fordon som drivs av alternativa miljövänliga drivmedel ökar.
- tillse att möjligheterna är goda för utveckling av grön teknik och forskning kring hållbar energiproduktion.
- att verka för ett avskaffande av energiskatten till förmån för en skatt på miljöpåverkan.
- att tillståndprocesser ska göras effektivare.
- att Sverige bör ingå ett samarbetsavtal med Finland för att gemensamt beställa kärnkraftsreaktorer.

5 EU OCH INTERNATIONELLT

229 Två grundläggande principer inom kristdemokratien är det personliga ansvaret och att beslut alltid
230 ska fattas på lägsta mest ändamålsenliga nivå. Klimatpolitiken är emellertid ett tydligt exempel på
231 när syftet tjänar på att samordna på högre nivå och gemensamt ta ansvar för att nå målen. Det
232 klimatpolitiska samarbetet är ett av de viktigaste syftena med EU. Genom utsläppsrätter,
233 frihandelsavtal, gemensam forskning, gröna subventioner och andra liknande insatser kan den
234 gemensamma miljöpåverkan och utsläppen minska

235 Målen med miljöpolitiken i EU är främst utfasningen av fossila bränslen i såväl energiproduktion
236 som transportsektorn, minskade utsläpp, begränsning av metanavgång, renare luft, bevarad
237 biologisk mångfald och åtgärder för att öka kolbindningen. För att uppnå dessa krävs
238 förändringar och utveckling i energisystem, kommunikationer, jord- och skogsbruk och inte
239 minst effektiva politiska styrmedel.

240 En utmaning med att bygga ny kärnkraft i Sverige är kompetensbristen. På grund av politiskt
241 projicerad kärnkraftspessimism och oförutsägbarhet för branschen har mycket kompetens gått
242 förlorat och utbildningar har lagts ner. Detta innebär fördröjningar när det kommer till
243 byggandet av nya kärnkraftsreaktorer. Genom en EU-gemensam expertkommitté inom fossilfri
244 energiteknik kan ledande experter på området kan viktig kompetens mobiliseras för att påskynda
245 utveckling av mer hållbar energinfrastruktur.

246 Antropogen klimat- och miljöpåverkan är globala angelägenheter och utsläppens är densamma
247 oavsett var de uppstår. En minskning av ett ton koldioxidutsläpp är lika mycket värt oavsett var i
248 världen det sker. Därför är internationella klimatinvesteringar en viktig del i arbetet. Därför bör
249 Sverige i större utsträckning investera i miljövänligare infrastruktur och teknik i länder i stället för
250 att ge ovillkorat bistånd till samma länder. Medel ska alltid prioriteras där de gör störst nytta. Vid
251 beslut om omfattande investeringar ska alltid potentiellt bättre alternativ användning utredas.

252 En förutsättning för ett välfungerande resande via tåg inom Europa är att våra järnvägsnät är
253 kompatibla. KDU vill därför se en politik som uppmanar till att det europeiska järnvägsnätet
254 byggs samman och tågen anpassas för att fungera på de olika spårtyperna.

255 KDU vill:

- 256 ● att den gemensamma marknaden för utsläppshandel inom EU utvidgas.
- 257 ● att prioritera forskning och utveckling av miljövänliga energiproduktionsmedel.
- 258 ● att EU inför fler och mer omfattande miljökrav vid offentlig upphandling.
- 259 ● att tillåta krav på närproducerat i upphandlingar
- 260 ● Införa en energitekniskommitté.
- 261 ● att mer medel avsätts till internationella klimatinvesteringar.

6 KOMMUNIKATIONER & INFRASTRUKTUR

Mänsklig miljöpåverkan kan vara både positiv och negativ och det är den negativa vi behöver ha som mål att i största möjliga mån undvika. Samtidigt måste vi inse behovet av en utbyggd infrastruktur. Sverige är, trots sin relativt fåtaliga befolkning, ett till ytan väldigt stort land. Vi är större än flera av världens ledande makter, till exempel Japan, Tyskland och Storbritannien. I ett sådant land blir goda kommunikationer av extra stor vikt och utgör en livsnerv i vårt samhälle.

Järnväg och motorväg bör inte ställas i motsatsförhållande, båda två behövs i större utsträckning idag. Bilen är en fantastisk historisk revolution som skapat enorma möjligheter till förflyttning för vanliga människor. Vi bör snarare verka för miljövänligare transportlösningar än att försöka minska människors möjligheter att köra bil, särskilt då bilen är ett livsviktigt verktyg för att få vardagen att gå ihop för väldigt många svenskar, inte minst barnfamiljer. Att politiskt motarbeta bilen i sig är bara att orättvist straffa de människor som idag på grund av sin livssituation inte har någon annan möjlighet än att ta bilen.

Samma linje bör gälla för flygtrafiken. Flygtrafiken binder samman olika delar av vårt avlånga land samtidigt som det är en nödvändighet i en allt mer globaliserad värld. Flyg är och kommer fortsättningsvis vara nödvändigt för många människor i Sverige. Politikens roll bör således snarare vara att söka så miljövänliga lösningar som möjligt för flygtrafiken, snarare än att orättvist bestraffa de människor för vilka flyget är en nödvändighet genom att försvåra och fördyra resorna. Svenska staten bör inte medverka till att flygplatser som anses nödvändiga för landets kommunikationer läggs ned på politiska grunder.

Kollektiv samfärdsl är något som underlättar många personers vardag och fungerar som ett bra transportmedel. Därför är det viktigt att kollektiv samfärdsl i såväl privat som offentlig regi bör uppmuntras. Att det offentliga har monopol inom flera områden vad gäller kollektivtrafik försvårar och förhindrar för människors egen förmåga att lösa sina problem, sådana monopol bör avvecklas och fler aktörer tillåtas såsom till exempel privatdrivna busslinjer.

KDU vill:

- Prioritera forskning och utveckling av miljövänliga kommunikationsalternativ
- Verka för utbyggnad och upprustning av det svenska järnvägsnätet.
- Verka för bättre kommunikationer mellan de nordiska länderna
- Låta privata aktörer konkurrera med offentliga på kollektivtrafikens alla områden

292 **7 LIVSMEDEL**

293 Tillgång till livsmedel av god kvalitet är något vars vikt aldrig nog kan understrykas. I och med
294 den snabba utvecklingen i världen de senaste århundradena har livsmedelsförsörjningen kraftigt
295 förändrats. Från bondesamhällen där de flesta familjer och ”storfamiljer” var självförsörjande till
296 en värld där allt färre producerar sin egen mat. Samtidigt som detta har medicinska framsteg gjort
297 att jordens befolkning kraftigt ökat. Den tekniska utvecklingen har lett till en mer industrialiserad
298 och automatiserad livsmedelsproduktion.

299 Den väldiga omvälvningen av livsmedelsproduktionen har medfört många negativa bieffekter.
300 Kravet att en väldigt liten mängd människor ska producera livsmedel till en ständigt växande
301 befolkning har gjort att jordbruksmaskiner, växtgifter och konstgödning har fått negativa effekter
302 på miljön.

303 Sverige har ett av världens mest klimatsmarta jordbruk, det är något vi i KDU är stolta över. I
304 dagsläget importeras mer än hälften av det vi äter. Med anledning av flera perspektiv, inte minst
305 säkerhetspolitiskt, är det av särskild vikt att den svenska självförsörjningsgraden blir högre än vad
306 den är idag.

307 Att gynna exempelvis ekologisk odling och att också missgynna mer konventionell odling borde
308 vara upp till konsumenterna, snarare än politikerna. Bägge har såväl fördelar som nackdelar vad
309 gäller både miljöpåverkan och produktion. I en värld där matpriserna stiger kraftigt uppstår
310 problem. Politiken bör verka för att alla människor ska kunna äta sig mätta. Momssatsen bör
311 även vara densamma på mat såväl när du köper den i butiken som när du köper den färdiglagad
312 på restaurangen.

313 **KDU vill:**

- 314 ● verka för att konsumenter får god information om de livsmedel de konsumerar.
- 315 ● att momssatsen ska vara lika för mat i restaurang som i matbutik.
- 316 ● verka för ökad svenskproducerad mat i offentlig upphandling.
- 317 ● verka för att svenska bönders konkurrenskraft stärks.

318 **8 SKOGEN, JORDBRUK OCH DJURSKYDD**

319 Sverige var en gång ett utpräglat jordbrukssamhälle, men under de senaste århundradena har vi
320 genomgått en industrialisering och utvecklats till det tjänste- och informationssamhälle vi är idag.
321 En levande landsbygd är något vi i KDU värderar högt, och ingen del av vårt samhälle ska
322 försummas – från de öppna landskapen och städerna till den gröna skogen. Sveriges skogs- och
323 jordbruk är en del av vårt DNA - det ska vi värna och värdera högt.

324 Under en alltför lång tid har svenska politiker och kontinentaleuropéer betraktat jordbruket likväl
325 skogsbruket som en belastning för klimatomställningen. För att Sverige ska kunna ställa om
326 menar KDU på att det krävs att omställningen sker i symbios med ett livskraftigt och
327 konkurrenskraftigt jordbruk- och skogsbruk. Det är essentiellt för att säkerställa Sveriges
328 självförsörjningsgrad, för att vårt land inte ska vara beroende av omvärlden för att sätta mat på
329 bordet om en kris inträffar. Politikens klåfingrighet är idag det största hotet mot vår beredskap,
330 då det riskerar att slå ut svenskt jordbruk med onödiga regleringar. Sverige har ett av världens
331 mest hållbara jordbruk, det är något vi ska vara stolta över.

332 KDU anser att äganderätten är en grundläggande mänsklig rättighet. Vi värnar rätten att
333 människor ska få bestämma över sin egen mark, egendom, idé och att kunna få avkastning för
334 det. Rätten till ägande är en central del i förvaltarens principen, och för ett större personligt
335 ansvarstagande, samtidigt som det främjar personlig frihet. Personligt ägande ska uppmuntras
336 framför offentligt och institutionellt ägande.

337 **8.1 Skogen**

338 Skogsbruket ska vara en konkurrens- och livskraftig grön näring. År 2023 så fanns det strax över
339 300 000 skogsägare i Sverige och ägandet varierar i storlek och geografisk utgångspunkt. Det
340 innebär att det finns en mångfald av skogsägare med ett differentierat brukande, vilket ger goda
341 förutsättningar för en biologisk mångfald. Enskilda ägare är den största ägarformen för
342 produktiv skogsmark och utgjordes av ungefär hälften (49 procent) 2023, därefter aktiebolag (25
343 procent).

344 70 procent av Sveriges yta är täckt av skog. Cirka 400 miljoner plantor planteras årligen i den
345 svenska skogen, detta innebär att för varje träd som skördas planteras det 2 till 3 nya. Sveriges
346 skogsbruk är ett av de mest klimatsmarta i världen och sysselsätter ungefär 120 000 människor,
347 samt är en viktig del för vår export. 2023 exporterade Sverige skogsprodukter för cirka 184
348 miljarder kronor. Skogen är alltså avgörande för både vår ekonomi och den gröna omställningen.
349 Skogsnäringens totala positiva klimateffekt är cirka 93 miljoner ton koldioxid per år, detta går att
350 jämföra med Sveriges utsläpp av växthusgaser som uppgick till 45,2 miljoner ton
351 koldioxidekvivalenter år 2022. Det innebär alltså att skogsnäringens samlade positiva klimateffekt
352 är dubbelt så stor som Sveriges utsläpp.

353 Skogen kan verka som en effektiv koldioxid-dammsugare, men det är främst när träden är mellan
354 20 och 50 år gamla som koldioxidupptaget är som störst. Upptaget minskar därefter med åren
355 och riktigt gamla skogar riskerar att bli kolkällor snarare än kolsänkor. Ur klimatperspektiv är det
356 därför mest effektivt att kontinuerligt föryngringsavverka skog. Den största klimateffekten från
357 skogen kommer dock inte från skogsbruket utan ifrån alla de produkter som skogen kan
358 omvandlas till, genom att ersätta fossila material.

359 Skog ägs ofta i flera generationer, vilket skapar ett starkt incitament för långsiktig och ansvarsfull
360 förvaltning. Den skog som morföräldrarna en gång planterade övergår till barnbarnen att vårda
361 och vidareutveckla, vilket skapar en stark drivkraft för att ett gemensamt ansvar för skogens
362 framtid. Förutsättningarna för Sveriges skogsägare behöver bli bättre. Idag kan skogsägare få
363 avverkningsstopp av de mest absurda anledningarna. Det kan röra sig om att en fågel eventuellt
364 skulle trivas i den skogen, eller att en skalbagge en gång befann sig på en trädstam som ska
365 avverkas. Ska Sverige ha ett livskraftigt skogsbruk krävs det ett starkare skydd för ägandet.

366 **KDU vill:**

- 367 ● att myndigheter ska stötta utifrån ett differentierat skogsäande
- 368 ● att det inte ska kunna läggas oproportionerliga restriktioner för skogsbruket utan skälig
369 ersättning
- 370 ● att värna om skogen som nationell kompetens gentemot EU.
- 371 ● att Naturvårdsverkets vägledningar för miljöprövning utgår ifrån den specifika sektorn
372 det berör
- 373 ● att handläggningstiden för miljöprövning förkortas
- 374 ● säkerställa en balans mellan EU-förordningen naturrestaureringslagen gentemot andra
375 samhällsmål i den svenska implementeringen

376 **8.2 Jordbruk**

377 Att förvalta jorden och verka med långsiktigt hållbara mål ska vara utgångspunkten för
378 jordbrukssektorn. Att ställa om svenskt jordbruk- och livsmedelsproduktion till miljövänlig
379 produktion är en förutsättning för att kunna säkra vatten- och skogsmiljöer, jordbruksmark och
380 hälsosamma livsmedel till kommande generationer. Det bör därför finnas ekonomiskt stöd för
381 jordbrukare som genomgår omställning för en mer miljövänlig produktion. Utsläppen av
382 näringsämnen från både konst- och naturgödsel, såsom kväve och fosfor till områden kring mark
383 och vattendrag kring jordbruken, måste minska. Dessa får bara användas i begränsade mängder
384 och system ska byggas runt åkrarna för att naturligt uppta urlakade ämnen.

385 Genmodifierade grödor ska genomgå noggrann granskning innan användning i produktion.
386 GMO-teknik kan skapa både möjligheter och utmaningar. KDU vill främja forskning kring de
387 långsiktiga konsekvenserna av användning av GMO där resultaten ska vara vägledande för beslut
388 om brukningstillstånd.

389 Jordbruksmarken trängs idag undan på många håll till följd av vägbyggen och expanderade
390 tätorter. För att möta denna utveckling krävs att jordbruksmarkens värde uppvärderas i
391 kommunernas planprocesser. Det bör till exempel vara möjligt att skapa reservat för

392 jordbruksmark i en detaljplan. Dessutom bör länsstyrelserna ges ökade möjligheter att invända
393 mot översiktsplaner som hotar jordbrukens intressen.

394 Politikens uppgift är att ge jordbruksföretagare rimliga villkor. KDU vill arbeta för generellt goda
395 villkor för företagare med minskat regelkrångel. KDU vill att Sverige ska gå i spetsen inom EU
396 för hållbart jordbruk både som praktiskt föredöme och genom politisk påverkan.

397 **KDU vill:**

- 398 ● Att möjligheterna för kommuner och regioner att välja svenskproducerade livsmedel ska
399 stärkas.
- 400 ● Att jordbruksmark ska uppvärderas i planprocessen.
- 401 ● Verka för att fortsätta reformeringen av EU:s jordbrukspolitik, där jordbruksstödet
402 minskas radikalt och regler för bidragstagande skärps.
- 403 ● Verka för skapandet av goda konkurrensförhållanden för stor- och småskaliga
404 produktionsformer och förenklande av regelverket för småskalig lokal produktion.

405 **8.3 Biologisk mångfald**

406 Sverige har, liksom EU, ratificerat CBD (Bernkonventionen). Konventionen innebär ett skydd
407 för hotade arter och deras livsmiljöer. Vidare innebär en ratificering av länderna ett bevarande av
408 biologisk mångfald, att nyttja resurserna på ett hållbart sätt och att iaktta en rättvis fördelning av
409 de genetiska resurserna.

410 Levande skogar med myllrande biologisk mångfald är en förutsättning för välbefinnande
411 samtidigt som de levererar en mängd ekosystemtjänster såsom rening av luft och vatten genom
412 infångning av övergödande ämnen. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri ska
413 kunna utvecklas i framtiden krävs långsiktiga och hållbara regler som främjar både produktions-
414 och miljömål. Vi vill se en kraftigt minskad vargstam. Viktigt är också att ha kontroll på andra
415 arter som tenderar att på ett eller annat sätt försvåra livet för människor och andra djur.
416 Vildsvinsstammen bör således hållas på låga nivåer.

417 Ängsmarkerna anses idag vara den mest artrika biotopen på jorden näst efter de tropiska
418 regnskogarna, därför krävs incitament att nyttja dessa marker som nyckelaktör för att värna den
419 biologiska mångfalden. Många kommuner har idag anammat detta och jobbar för att behålla och
420 utveckla ängsmarker lokalt. KDU vill belysa detta och verka för att reformer med denna
421 incitamentsinriktning kommer till på EU-nivå så att fler länder jobbar i denna riktning.

I storskaliga jordbruk håller livsnödvändiga småbiotoper på att försvinna. Ytterligare ett sätt att bevara biologisk mångfald är att ekonomiskt stödja de markägare som skyddar och upprättar småbiotoper. På många platser kan också våtmarker restaureras för att skapa ekomiljöer som gynnar olika arter. De fungerar även som "kvävefällor" och är viktiga för bland annat fåglar, kräldjur och hela ekosystem. Därför vill KDU verka för att län och kommuner upprättar särskilda åtgärdsprogram och anläggningsplaner för våtmarker.

Det krävs en bättre balans mellan samhällsutveckling och miljöskydd. KDU föreslår att det införs ett avvägningssystem mellan miljölagstiftningen och plan- och bygglagen samt övrig lagstiftning som omfattar infrastruktur. Ett avvägningssystem skulle möjliggöra en mer flexibel och helhetsorienterad bedömning av samhällsprojekt där både miljöintressen och byggbehov vägs in. Syftet är att undvika lösningar där strikta miljökrav kan förhindra viktiga infrastruktur- och byggprojekt. Genom att införa ett sådant avvägningssystem kan beslutsfattare fatta mer välgrundade beslut som beaktar både miljömässiga och samhälleliga behov.

KDU vill:

- Att ett avvägningssystem införs för miljölagstiftning och plan- och bygglagen
- Att beslut om en nedtrappningsplan för miljöfarliga bekämpningsmedel i jordbruk tas
- Att möjligheterna för kommuner och regioner att välja närproducerade livsmedel ska stärkas.
- Att utöka möjligheterna att kompensera jord- och skogsbruket för miljötjänster, till exempel bevarande av biologisk mångfald, ängsmarker och småbiotoper
- Skydda, upprätta och restaurera våtmarker.
- Verka för ökad kartläggning av den biologiska mångfalden i hagmarker och längs kuster.

8.4 Djurskydd

Den svenska djurhållningen ska präglas av höga djurskyddsambitioner samtidigt som det är viktigt att hålla en balans mellan djurskydd och andra värden. KDU är exempelvis för djurförsök under vissa omständigheter. Tack vare djurförsök har människan lärt sig behärska och bota många sjukdomar och åkommor. Däremot ställer sig KDU positiva till att forska på och att använda sig av alternativa metoder för att minska djurens lidande. Ett ytterligare exempel på detta är alternativa bedövningsmetoder vid slakt av grisar.

Vi måste dessutom ha en god djurhållning, skötsel och hygien i djurhållningen, detta ger inte bara bättre djurskydd utan också högre livsmedelskvalitet. I en internationell kontext har Sverige en bra djurskyddslagstiftning. Detta är givetvis bra men medför samtidigt att djuruppfödare i Sverige har högre kostnader än sina konkurrenter i andra länder. Därigenom kan jordbrukare i vissa andra länder, till följd av lägre djurskyddskrav, sälja sina produkter till ett lägre pris. För att svenska jordbrukare inte ska missgynnas är det viktigt att djurskyddslagstiftningen harmoniseras inom EU genom att EU-kraven skärps, på villkor att svenska standarder inte sänks.

458 Redan 2001 blev rutinmässig kupering bortklippning av grisarnas svansar förbjuden inom EU.
459 Trots detta får, enligt EU:s livsmedelsmyndighet EFSA, den allra största delen av alla grisar inom
460 EU sina svansar bortklippta. Sverige är det enda land där grisarna fortfarande kan slå knorr på
461 svansen. Därför vill KDU verka för att denna antagna lag också följs av medlemsländerna.

462 En ytterligare stor problematik i djurhållningen i Sverige och Europa är dödandet av
463 tuppsycklingar inom äggindustrin. I Sverige dödas upp mot fem miljoner tuppsycklingar varje år
464 för att de anses odugliga för äggindustrin. Mot bakgrund av detta har nu Tyskland infört
465 könsbestämning innan äggen kläcks - denna typ av teknik ställer sig KDU positiva till.

466 Under de senaste 50 åren har antalet minkfarmar minskat från flera tusen till ett 20-tal. KDU är
467 emot pälsdjursfarmning och vill fasa ut minkfarmarna i Sverige. Där har regeringen exempelvis
468 tillsatt en utredning om djurskyddslagen som syftar till att helt förbjuda minkfarmar i Sverige.

469 Sedan 2006 är det förbjudet inom EU att blanda antibiotika i djurfoder i tillväxtfrämjande syfte.
470 Den omfattande användningen av antibiotika inom djuruppfödningen leder till ökad
471 antibiotikaresistens hos bakterier. Världshälsoorganisationen WHO varnar för att
472 antibiotikaresistenta bakterier är ett av de största globala hoten mot folkhälsan. Två tredjedelar av
473 all antibiotika används inom djurhållningen. Att bryta resistensutvecklingen bland
474 bakteriestammarna är en ödesfråga för mänskligheten.

475 De långa och ofta plågsamma djurtransporterna som förekommer inom EU är oacceptabla. För
476 att korta transporter och transporttider bör EU främja närbelägna, eller mobila, småskaliga
477 slakterier. Alla bidrag för transport av levande djur måste upphöra. Utvecklingen av alternativ till
478 djurförsök går framåt. Datasimuleringsprogram och cellodlingar kan helt eller delvis ersätta
479 djurförsök i många lägen. Mer kan göras för att ersätta djurförsök i undervisning och forskning
480 genom att implementera alternativen. Det är viktigt att kursansvariga lärare har tillräcklig
481 kunskap om alternativen till djurförsök.

482 **KDU vill:**

- 483 ● Öka harmoniseringen av djurskyddslagstiftningen på EU-nivå för en mer rättvis
- 484 konkurrensmarknad, på villkor att svenska standarder inte sänks.
- 485 ● Att EU ska främja investeringar för förbättrat djurskydd.
- 486 ● Motarbeta plågsamma djurtransporter inom EU.
- 487 ● Verka för att forska på alternativa bedövningsmetoder.
- 488 ● Verka för att minska djurförsök i den mån det är möjligt.
- 489 ● Verka för att kriminalisera minkfarmar i Sverige.
- 490 ● Verka för att fasa ut pälsdjursfarmningen i Sverige och i EU.

9 SVENSKA VATTEN

Vatten är en av våra största naturresurser, men också den sämst skötta. Vattnet har betraktats som en oändlig och gratis resurs som tål dumpning, avfall och utsläpp av farliga gifter. Kvaliteten på dricksvattnet har blivit allt sämre och i sjöar och vattendrag kan man spåra långtgående förändringar och störda ekologiska system. Försurningen av sjöar och vattendrag, övergödningen av sjöar och kusthav samt de stora utsläppen av miljögifter är några av de största problemen.

9.1 Sjöar och vattendrag

Sveriges närmare 100 000 sjöar täcker 9 procent av landets yta. Vattnet i sjöarna härstammar främst från nederbörd som passerat landekosystem och kommit till sjön genom olika vattendrag. Tillståndet i sjön speglar miljön inom sjöns hela tillrinningsområde och det påverkar, genom sjöns avrinning, havets tillstånd. Sjöns omgivning påverkar vattnets pH och hur mycket mineralämnena som når sjön. Flertalet svenska sjöar är näringsfattiga. De näringsrika sjöarna har högre halt av kalk och är alltså mindre känsliga för försurning än de näringsfattiga.

9.2 Östersjön

Hoten mot Östersjön är många och akuta, bland de allvarligaste utsläppen återfinns bland annat tungmetaller, kväveläckage, syreförbrukande substanser och olja. Källorna till föroreningarna i Östersjön utgörs i första hand av jordbruk, industri och trafik, och näringen som därifrån kommer i för stora mängder skapar övergödning vilket i sin tur leder till algbloomning och döda bottenar. Den så kallade saltstress som det bräckta vattnet orsakar salt- och sötvattensarter innebär dessutom att de olika arterna lever på gränsen till sin anpassningsförmåga, (bräckt vatten innebär att salthalten är högre än i sötvatten men lägre än i saltvatten). Allt detta bidrar till att göra Östersjön till ett av världens känsligaste hav.

Årligen rapporteras hundratals utsläpp i Östersjön men endast ett fåtal leder till åtal. Oljan försvinner med tiden från havsytan, men det betyder inte att den har försvunnit från vattnet. De tyngsta oljeklumparna sjunker till botten och dödar djur- och växtliv. För att skydda våra vatten bör alla fartyg som bär miljöfarliga substanser vara dubbelskrovade. Samtliga länder som ligger längs Östersjön och påverkar miljön bör förbättra sin avloppsrening och minska utsläppet av handelsgödsel för att minska övergödningen. Närliggande industrier ska kraftigt minska sina utsläpp av organisk substans och metaller. En lösning för att på sikt skapa bättre förutsättningar för Östersjön är att länderna runt Östersjön ingår ett utsläppsrättsavtal där fosfor och kväve regleras. Detta skulle leda till att övergödningen avtar och på sikt skulle algbloomningen också avta.

En ytterligare problematik i Östersjön är den kontroversiella fiskemetoden - trålning - som medför stora skador på ekosystemen och den biologiska mångfalden. Detta genom att riva upp havets botten och skada sediment. Detta minskar ägg- och yngelöverlevnaden och bidrar till att ett redan känsligt och artfattigt hav blir ännu mindre resiliert.

528 9.3 Våra älvar

529 Sverige har en lång tradition av att använda vattenkraft, idag står den för cirka 45 procent av vår
530 elproduktion. Vattenkraft är förnyelsebart, billigt, effektivt och släpper inte ut miljögifter, men
531 har en del andra negativa biverkningar. Till exempel kan den biologiska mångfalden påverkas då
532 växt- och djurliv inte är anpassat till andra vattenståndsvariationer än de som den naturliga
533 årsrytmen orsakar. Lekmöjligheterna för vandringsfiskar försvinner och strand- och
534 vattenvegetationen förändras. Strandzonen och dess växt- och djurliv får dessutom stora
535 problem och många arter av främst bottendjuren slås ut.

536 De senaste åren har vi fått se boende längs våra älvar drabbas av svåra översvämningar.
537 Kraftföretagen ska ha ett ansvar för att reglera flödet så att konsekvenserna inte blir förödande.
538 KDU vill också främja forskning av vattenkraft så att vattenkraften i framtiden kan bli mer
539 effektiv och att de negativa inverkningar som den för med sig på den biologiska mångfalden och
540 naturen förhindras.

541 KDU vill:

- 542 ● Alla fartyg som transporterar miljöfarliga ämnen bör vara dubbelskrovade för att skydda
543 våra vatten
- 544 ● Ge ökade resurser till länsstyrelserna för att kunna genomföra mätprogram och
545 utsläppskontroller
- 546 ● Att all tankrengöring sker vid hamn.
- 547 ● Verka för att minska utsläppen av läkemedel i svenska sjöar och vattendrag
- 548 ● Verka för att, i den mån det är möjligt, minska utsläpp av nitrater och fosfater i havet.
- 549 ● Kraftig minskning av utsläppen av organisk substans och metaller från industrin
- 550 ● Att ambitionsnivå och arbetstakt höjs vad gäller att förhindra vidare bottendöd i
551 Östersjön.
- 552 ● Verka för att minska trålningen i Östersjön